অধ্যক্ষ, উৰিষ্যা গ্ৰীড কৰ্পোৰেচন লিমিটেড (গ্ৰীডকো)

আৰু অন্যান্য

বনাম

শ্ৰীমতী সুকুমানী দাস আৰু অন্য এজন আদি

ছেপ্টেম্বৰ ১৫, ১৯৯৯

[ন্যায়াধীশ জি. টি. নানাৱতী আৰু ন্যায়াধীশ এছ. এন. ফুকন]

ভাৰতৰ সংবিধান, ১৯৫০: অনুচ্ছেদ ২২৬- বিদ্যুৎস্পৃষ্ট হৈ মৃত্যু- নিগমৰ মালিকানাধীন বিদ্যুৎ পৰিবহনৰ বিচ্ছিন্ন বৈদ্যুতিক তাঁৰবোৰ মাটিত পৰি আছিল- পথৰ কাষত খোজ কাঢ়ি থাকোঁতে ছিঙি যোৱা তাঁৰৰ সংস্পৰ্শলৈ আহি মৃত্যু- নিগমৰ বিৰুদ্ধে মৃতকৰ বিধৱাই কৰা ক্ষতিপূৰণ দাবী- নিগমে তেওঁলোকৰ গাফিলতিৰ বাবে নহয়, বজ্ৰপাত আৰু বিজুলীৰ ফলত মৃত্যু হৈছে বুলি ভিত্তি কৰি দায়বদ্ধতা অস্বীকাৰ কৰে- উচ্চ ন্যায়ালয়ে এই দাবীৰ অনুমতি দি ক্ষতিপূৰণ প্ৰদান কৰে- আপীলত, য'ত তথ্যৰ বিতৰ্কিত প্ৰশ্ন জড়িত হৈ আছিল, ২২৬ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত লেখ আবেদন সঠিক প্ৰতিকাৰ নহয় বুলি ধৰা হৈছিল- ক্ষতিপূৰণ প্ৰদানৰ বাবে নিগমৰ দ্বাৰা বিদ্যুৎ পৰিবহন লাইনৰ কেৱল মালিকীস্বত্ব যথেষ্ট নহয়- ক্ষতিপূৰণ দিবলগীয়া অপৰাধ আৰু গাফিলতিৰ কাৰ্য্যসমূহ দাবীদাৰসকলে প্ৰথমে স্থাপন কৰিব লাগিব- নিগমে তেওঁলোকে উপযুক্ত যত্ন আৰু সাৱধানতা অৱলম্বন কৰা বুলি প্ৰমাণ কৰাৰ সুযোগ প্ৰদান কৰা হোৱা নাই- সংবিধানৰ ২২৬ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰি উচ্চ ন্যায়ালয়ে লেখ আবেদনখন গ্ৰহণ কৰাত ভুল কৰিছিল।

বৰষুণৰ দিনত পি ৰাস্তাৰ কাষেৰে খোজ কাঢ়ি থাকোঁতে ৰাস্তাৰ ওপৰেৰে পৰি থকা বৈদ্যুতিক তাঁৰৰ সংস্পৰ্শলৈ আহিছিল আৰু বিদ্যুৎস্পৃষ্ট হৈ মৃত্যু বৰণ কৰিছিল। মৃতকৰ বিধৱাই নিগমৰ অৱহেলাৰ বাবে বিদ্যুতৰ তাঁৰ চিঙি যোৱাৰ ভিত্তিত ক্ষতিপূৰণ দাবী কৰি আপীলকাৰী

নিগমৰ বিৰুদ্ধে লেখ আবেদন দাখিল কৰে। কিন্তু আপীলকাৰী নিগমে তেওঁলোকৰ দায়বদ্ধতাক অস্বীকাৰ কৰে যে তেওঁলোকৰ অৱহেলাৰ ফলশ্ৰুতিত মৃত্যু হোৱা নাই, কিন্তু ঈশ্বৰৰ কাৰ্য্যৰ বাবেহে হৈছে। বজ্ৰপাত আৰু বিজুলীৰ ফলত তাঁৰবোৰ চিঙি গৈছিল আৰু খবৰ পোৱাৰ লগে লগে বিদ্যুৎ সংযোগ বিচ্ছিন্ন কৰা হৈছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ে লেখ আবেদনৰ অনুমতি দিও ১,০০,০০০ টকাৰ ক্ষতিপূৰণ প্ৰদান কৰে। ক্ষুব্ধ হৈ আপীলকাৰী-নিগমে বৰ্তমানৰ আবেদন দাখিল কৰিছে।

আপীলকাৰী নিগমৰ যুক্তি আছিল যে উচ্চ ন্যায়ালয়ে উত্থাপন কৰা নিৰ্দিষ্ট প্ৰতিৰক্ষাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি লেখ আবেদনসমূহ গ্ৰহণ কৰাটো অত্যন্ত অনুচিত আছিল আৰু প্ৰতিপক্ষ-দাবীকাৰীয়ে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ সন্মুখত ৰখা আৰু যিটো প্ৰতি-পৰীক্ষাৰ আওতাত নাছিল, সেই অপৰ্য্যাপ্ত তথ্যৰ ভিত্তিত অৱহেলাৰ সিদ্ধান্তত উপনীত হোৱা ; বিদ্যুৎস্পৃষ্ট হোৱাৰ ফলত মৃত্যু হোৱা বুলি প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ উপৰিও প্ৰতিপক্ষ-দাবীকাৰীয়ে বিদ্যুৎস্পৃষ্ট কি পৰিস্থিতিত হৈছিল আৰু মৃতকৰ কোনো গাফিলতিৰ বাবে মৃত্যু হোৱা নাছিল সেই কথাও প্ৰতিষ্ঠা কৰিব লাগিছিল।

আপীল খাৰিজ কৰি আদালতে-

উপস্থাপন কৰে : ১.১. সংবিধানৰ ২২৬ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত ক্ষমতা প্ৰয়োগৰ বাবে উপযুক্ত গোচৰ নহ'লেও লেখ আবেদনসমূহ বিবেচনা কৰাত উচ্চ ন্যায়ালয়ে ভুল কৰিছিল। এইটো নিষ্পত্তি কৰা আইনী স্থিতি যে য'ত তথ্যৰ বিতৰ্কিত প্ৰশ্ন জড়িত হৈ থাকে, তেনে ক্ষেত্ৰত সংবিধানৰ ২২৬ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত আবেদন কৰাটো সঠিক প্ৰতিকাৰ নহয়।

১.২. উচ্চ ন্যায়ালয়ে এই ভিত্তিত গোচৰ চলোৱাত ভুল কৰিছিল যে যিহেতু মৃতকৰ আপীলকাৰীসকলৰ বৈদ্যুতিক সংক্ৰমণ লাইনৰ ছিঙি পৰা বিদ্যুৎ প্ৰৱাহিত তাঁৰৰ সংস্পৰ্শলৈ অহাৰ ফলত বিদ্যুৎস্পৃষ্ট হোৱাৰ ফলত মৃত্যু হৈছিল, যিটো "প্ৰথম দৰ্শনতে আপীলকাৰীসকলৰ গাফিলতিৰ সমান আছিল।" উচ্চ ন্যায়ালয়ে বুজা নাছিল যে এই সকলোবোৰ গোচৰ অপৰাধমূলক কাৰ্য্য আছিল আৰু দাবীদাৰসকলৰ দ্বাৰা প্ৰথমতে অৱহেলা প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ প্ৰয়োজন আছিল। ১ নং আপীলকাৰীৰ বৈদ্যুতিক পৰিবহন লাইনৰ তাঁৰবোৰ ছিঙি যোৱা আৰু মৃতকৰ ইয়াৰ সংস্পৰ্শলৈ অহা আৰু মৃত্যু হোৱাটোৱেই ক্ষতিপূৰণ প্ৰদানৰ বাবে যথেষ্ট নাছিল। আপীলকাৰীসকলৰ কোনো গাফিলতিৰ ফলত তাঁৰবোৰ ছিঙি গৈছিল নেকি আৰু কি পৰিস্থিতিত মৃত ব্যক্তিজন তাঁৰৰ

সংস্পৰ্শলৈ আহিছিল সেয়াও পৰীক্ষা কৰিব লাগিছিল। এই গোচৰসমূহৰ প্ৰতিটোতে আপীলকাৰীয়ে উত্থাপন কৰা নিৰ্দিষ্ট প্ৰতিৰক্ষাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি তেওঁলোকে প্ৰমাণ কৰাৰ সুযোগৰ যোগ্য আছিল যে সংক্ৰমণ লাইনসমূহ বজাই ৰখাৰ ক্ষেত্ৰত সঠিক যত্ন আৰু সাৱধানতা অৱলম্বন কৰা হৈছিল আৰু তথাপিও তেওঁলোকৰ নিয়ন্ত্ৰণৰ বাহিৰৰ পৰিস্থিতি বা তৃতীয় পক্ষৰ অকৰ্তৃত্বশীল হস্তক্ষেপৰ বাবে তাঁৰবোৰ ছিঙি গৈছিল বা আবেদনকাৰীয়ে উল্লেখ কৰা ধৰণে মৃতকৰ মৃত্যু হোৱা নাছিল। এই প্ৰশ্নবোৰ কেৱল শপতনামাৰ আধাৰত সঠিকভাৱে সিদ্ধান্ত ল'ব নোৱাৰিলেহেঁতেন। উচ্চ ন্যায়ালয়ে লেখ আবেদনকাৰীসকলক দেৱানী আদালতৰ কাষ চাপিবলৈ নিৰ্দেশ দিব লাগিছিল।

শংকুন্তলা দেৱী বনাম দিল্লী বিদ্যুৎ যোগান, **(১৯৯৫) ২ এছ.চি.চি. ৩৬৯, প্ৰযোজ্য নহয় বুলি ধৰা হয়।**

সংচালকশ্ৰী আৰু অন্য এজন বনাম বিজয়কুমাৰ ৰঘুবীৰ প্ৰসাদ মেহতা আৰু অন্য এজন, জে. টি. (১৯৯৮) ৮ এছ. চি. ৫৫, উদ্ধৃত।

২. কিন্তু আপীলকাৰীসকলে গ্ৰহণ কৰা ন্যায্য স্থিতিৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি এই আপীলসমূহ কেৱল পৰীক্ষামূলক গোচৰ হিচাপেহে দাখিল কৰা হৈছে আৰু দীঘলীয়া সময়ৰ ব্যৱধানৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি তেওঁলোকে ইতিমধ্যে প্ৰতিপক্ষসকলক প্ৰদান কৰা ধন আদায় নকৰে বুলি উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ বিবাদিত ৰায়সমূহ বাতিল কৰা নহয়।

দেৱানী আপীল অধিকাৰক্ষেত্ৰ: দেৱানী আপীল নং ৫০৭৪/১৯৯৯ ইত্যাদি।

অ'. জে. চি. নং: ৩৩৫১/১৯৯৭-ত উৰিষ্যা উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ২৫.১১.৯৭ তাৰিখৰ ৰায় আৰু আদেশৰ পৰা কৰা আপীল।

আপীলকাৰীৰ হৈ জি. এল. সংঘী আৰু আৰ. কে. মেহতা।

প্ৰতিপক্ষসকলৰ হৈ এ. কে. পাণ্ডা, শ্ৰীমতী কে. শাৰদা দেৱী, অমৰেন্দ্ৰ বাল আৰু ভি. কে. মংগা।

আদালতৰ ৰায়দান প্ৰদান কৰিছিল-

ন্যায়াধীশ জি. টি. নানাৱতী, অনুমতি প্ৰদান কৰা হয়। পক্ষসমূহৰ হৈ বিদ্বান অধিবক্তাৰ যুক্তি শুনা হৈছে।

১০টা আপীলৰ এই গোটত বিবেচনাৰ বাবে উত্থাপিত প্ৰশ্নটো হ'ল যে উচ্চ ন্যায়ালয়ে সংবিধানৰ ২২৬ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত নিজৰ ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰি লেখ আবেদনকাৰীসকলক ক্ষতিপূৰণ প্ৰদান কৰাটো ন্যায়সঙ্গত আছিল নেকি যদিও আপীলকাৰীসকল- যিসকল উক্ত লেখ আবেদনসমূহত প্ৰতিপক্ষ আছিল- তেওঁলোকে দায়বদ্ধতা অস্বীকাৰ কৰিছিল যে তেওঁলোকৰ অৱহেলাৰ ফলশ্ৰুতিত মৃত্যু হোৱা নাছিল, বৰঞ্চ ঈশ্বৰৰ কাৰ্য্য বা আন কোনো ব্যক্তিৰ কাৰ্য্যৰ বাবেহে মৃত্যু হৈছিল।

আমি গৃহীত কৰিবলৈ প্ৰস্তাৱ কৰা চূড়ান্ত আদেশৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি এই সকলোবোৰ গোচৰৰ তথ্য উল্লেখ কৰাটো প্ৰয়োজনীয় নহয়। সেয়েহে আমি মাত্ৰ এটা গোচৰৰ তথ্য বৰ্ণনা কৰিম – এছ. এল. পি. (চি) নং ৫৯০৯/১৯৯৮ৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা দেৱানী আপীল। অ. জে. চি. নং: ৩৩৫১/১৯৯৭ গোচৰত এজন সুকুমানী দাসে বিদ্যুৎস্পৃষ্ট হৈ স্বামীৰ মৃত্যুৰ বাবে ক্ষতিপূৰণ বিচাৰি ওৰাংগী গাঁৱৰ প্ৰতাপ চন্দ্ৰ দাসৰ বিধৱা বুলি দাবী কৰি এখন লেখ আবেদন দাখিল কৰিছিল। লেখ আৱেদনত এইটো কোৱা হৈছিল যে ৪.৮.১৯৯৬ তাৰিখে প্ৰতাপ চন্দ্ৰ দাসে তেওঁৰ গাওঁৰ পৰা বিপণনৰ বাবে আন এখন ঠাইলৈ গৈ থকাৰ সময়ত, আকাশত ক'লা ডাৱৰ জমা হোৱাৰ বাবে তেওঁৰ গাওঁলৈ উভতি যোৱাৰ সিদ্ধান্ত লৈছিল আৰু তাত বজ্ৰপাতও হৈছিল। ঘূৰি আহি থাকোঁতে বৰষুণ আৰম্ভ হৈছিল আৰু যেতিয়া তেওঁ গোসিপটনা-আমৰা পথত গৈ আছিল তেতিয়া তেওঁ বৈদ্যুতিক তাঁৰৰ সংস্পৰ্শলৈ আহিছিল যিটো ওপৰৰ বৈদ্যুতিক তাঁৰৰ পৰা ছিঙি যোৱাৰ পিছত পথৰ ওপৰত ইপাৰৰ পৰা সিপাৰলৈ পৰি আছিল। ইয়াৰ উপৰিও কোৱা হৈছিল যে গ্ৰীডকো আৰু ইয়াৰ বিষয়াসকলে (আপীলকাৰীসকল) বিদ্যুৎ পৰিবহন লাইন সঠিকভাৱে ৰক্ষণাবেক্ষণ নকৰাৰ অৱহেলাৰ বাবে বিদ্যুতৰ তাঁৰবোৰ ছিঙি গৈছিল আৰু সেয়েহে তেওঁলোকে তেওঁলোকৰ গাফিলতিপূৰ্ণ কাৰ্য্যৰ বাবে ক্ষতিপূৰণ দিবলৈ দায়বদ্ধ আছিল। তেওঁৰ দাবীৰ সমৰ্থনত আবেদনকাৰীয়ে এজাহাৰ, চুৰৎহাল প্ৰতিবেদন আৰু মৰণোত্তৰ পৰীক্ষাৰ টোকা দাখিল কৰিছিল। ইয়াৰ উপৰিও কোৱা হৈছিল যে যদিও তেওঁ ক্ষতিপূৰণ আদায়ৰ বাবে গ্ৰিডকোক প্ৰতিনিধিত্ব

কৰিছিল, তথাপিও ই নিজৰ দায়বদ্ধতাক লৈ বিতৰ্ক কৰি কোনো ক্ষতিপূৰণ দিবলৈ অস্বীকাৰ কৰিছিল। তেওঁ স্বামীৰ মৃত্যুৰ বাবে ৩,০০,০০০ টকাৰ ক্ষতিপূৰণ দাবী কৰিছিল, কিয়নো তেওঁৰ স্বামীৰ মৃত্যুৰ সময়ত তেওঁৰ বয়স আছিল ৫৩ বছৰ, তেওঁ গেলামালৰ দোকান চলাই আছিল আৰু প্ৰতি মাহে ৩,০০০ টকা উপাৰ্জন কৰিছিল। তেওঁলোকৰ প্ৰতি-শপতনামাত আপীলকাৰীসকলে কৈছিল যে বজ্ৰপাত আৰু বিজুলীৰ বাবে ১২ ডব্লিউ এল.টি. লাইনৰ এটা কণ্ডাক্টৰ সঠিক সুৰক্ষা প্ৰদান কৰা হৈছিল যদিও বিচ্ছিন্ন হৈছিল। অমৰা গাঁৱত বাস কৰা লাইন-সহায়কৰ পৰা লাইন বিচ্ছিন্ন সম্পৰ্কীয় তথ্য প্ৰাপ্ত হোৱাৰ লগে লগে বিদ্যুৎ সংযোগ বিচ্ছিন্ন কৰা হয়। ইয়াৰ পিছত আপীলকাৰী বিষয়াসকলে সেই স্থানলৈ লৰালৰিকৈ গৈছিল আৰু লক্ষ্য কৰিছিল যে বিজুলীৰ ফলত এটা শিকলিৰ ইনচুলেটৰ ভাঙি গৈছিল আৰু সেই শিকলিৰ ইনচুলেটৰৰ পৰা কণ্ডাক্টৰ লগতে গাৰ্ডিংও ছিঙি গৈছিল আৰু চাব ষ্টেচনৰ ফিউজটোও ফাটি গৈছিল। ইয়াৰ উপৰিও তেওঁলোকৰ প্ৰতি-শপতনামাত কোৱা হৈছিল যে সোধা-পোছাত বিষয়াসকলে জানিব পাৰিছিল যে প্ৰতাপ চন্দ্ৰ দাসৰ মৃত্যু বজ্ৰপাতৰ ফলত হৈছিল আৰু বিচ্ছিন্ন সজীৱ বিদ্যুৎ প্ৰৱাহিত তাঁৰৰ সংস্পৰ্শলৈ অহাৰ বাবে নহয়। প্ৰতিৰক্ষাৰ স্বাৰ্থত কোৱা হৈছিল যে ১২ ডব্লিউ এল. টি. লাইনটো ঈশ্বৰৰ কাৰ্যৰ বাবে ছিঙি গৈছিল আৰু আপীলকাৰী আৰু ইয়াৰ বিষয়াসকলৰ কোনো গাফিলতিৰ বাবে নহয়। এইদৰে আপীলকাৰীসকলে প্ৰতাপ চন্দ্ৰ দাসৰ সজীৱ বিদ্যুতৰ তাঁৰৰ সংস্পৰ্শলৈ অহাৰ ফলত মৃত্যু হোৱা বুলি অস্বীকাৰ কৰিছিল আৰু লগতে প্ৰতিৰক্ষা দাখিল কৰিছিল যে যদিহে প্ৰতাপ চন্দ্ৰ দাসৰ সজীৱ বিদ্যুতৰ তাঁৰৰ সংস্পৰ্শলৈ অহাৰ ফলত মৃত্যু হৈছিল সেয়া ঈশ্বৰৰ এক কাৰ্য্যৰ ফলত হোৱা দুৰ্ঘটনাৰ বিশুদ্ধ ঘটনা আছিল আৰু তেওঁৰ মৃত্যু আপীলকাৰী আৰু ইয়াৰ বিষয়াসকলে সংক্ৰমণ লাইন ৰক্ষণাবেক্ষণ কৰাত কোনো ধৰণৰ গাফিলতিৰ বাবে হোৱা নাছিল। আপীলকাৰীসকলৰ হৈ উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ সন্মুখত এইটোও যুক্তি দিয়া হৈছিল যে লেখ আবেদনখন সঠিক প্ৰতিকাৰ নহয় কিয়নো লেখ আবেদনকাৰীয়ে উল্লেখ কৰা তথ্যসমূহ তেওঁলোকে বিতৰ্কিত কৰিছিল আৰু দুয়োপক্ষৰ নেতৃত্বত প্ৰমাণ অবিহনে পক্ষসমূহৰ মাজত হোৱা বিবাদৰ সিদ্ধান্ত ল'ব পৰা নগ'ল। উচ্চ ন্যায়ালয়ে অৱশ্যে গোচৰটো যোগ্যতাৰ ভিত্তিত আগবঢ়াই নিয়াৰ সিদ্ধান্ত লয় আৰু তলত উল্লেখ কৰা কাৰণসমূহৰ বাবে ১,০০,০০০ টকাৰ ক্ষতিপূৰণৰ নিৰ্দেশ দিয়ে :

"আমি সংশ্লিষ্ট পক্ষই উত্থাপন কৰা যুক্তিসমূহ ধৈৰ্যসহকাৰে বিবেচনা কৰিছো। গোচৰৰ নথি, আৰক্ষীৰ প্ৰতিবেদন আৰু মৰণোত্তৰ পৰীক্ষাৰ প্ৰতিবেদন চালে স্পষ্টকৈ দেখা যায় যে মৃতকৰ মৃত্যু হৈছে এটা চাৰ্জযুক্ত বিদ্যুৎ তাঁৰৰ সংস্পৰ্শলৈ অহাৰ বাবে, যিটো গাঁৱৰ ৰাস্তাৰ কাষতে পৰি আছিল, যিটো বিচ্ছিন্ন হৈছিল, কোনো লোক হাজিৰ নোহোৱাকৈয়ে আৰু এইদৰে গ্ৰীড কৰপৰেশ্যনে গাফিলতি কৰিছিল। আবেদনকাৰীয়ে আইনগতভাৱে স্বামীৰ মৃত্যুৰ বাবে ক্ষতিপূৰণ লাভ কৰাৰ অধিকাৰী। লেখ আবেদনত উল্লেখ কৰা কথাবোৰৰ পৰা, যিবোৰ বিতৰ্কিত যেন নালাগে, এইটো দেখা যায় যে মৃত ব্যক্তিজন পৰিয়ালটোৰ একমাত্ৰ পোহপালদাতা আছিল আৰু তেওঁ আবেদনকাৰীক এৰি থৈ মৃত্যুবৰণ কৰিছিল। সম্ভাৱনীয়তা, পৰিয়ালৰ নিৰ্ভৰশীলতা আৰু দাবী কৰা ক্ষতিপূৰণৰ পৰিমাণকে ধৰি সামাজিক মৰ্যাদা বিবেচনা কৰি আমি বিশ্বাস কৰোঁ যে এক লাখ টকাৰ সমন্বিত ক্ষতিপূৰণ উপযুক্ত পৰিমাণ হ'ব।"

আন লেখ আবেদনসমূহতো আপীলকাৰীসকলৰ ফালৰ পৰা গাফিলতিৰ অভিযোগ উত্থাপন কৰি মৃত্যুৰ ক্ষতিপূৰণ দাবী কৰা হৈছিল। সেই ক্ষেত্ৰবোৰতো আপীলকাৰীসকলে তেওঁলোকৰ ফালৰ পৰা কোনো ধৰণৰ গাফিলতি অস্বীকাৰ কৰিছিল আৰু আবেদন কৰিছিল যে তেওঁলোকে সঠিক যত্ন লোৱাৰ পিছতো আৰু তেওঁলোকৰ নিয়ন্ত্ৰণৰ বাহিৰৰ পৰিস্থিতিৰ বাবে সংশ্লিষ্ট বিদ্যুৎ লাইনবোৰ বিচ্ছিন্ন গৈছিল। দুটা ক্ষেত্ৰত বিশেষভাৱে আবেদন কৰা হৈছিল যে অকৰ্তৃত্বশীল ব্যক্তিৰ কাৰ্য্যৰ বাবেই মৃত্যু হৈছিল। এটা ক্ষেত্ৰত এজন ব্যক্তিয়ে বিদ্যুৎ চুৰি কৰাৰ বাবে লাইনটো সংযোগ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল আৰু আনটোত কিছুমান ব্যক্তিয়ে তলা ভাঙি উপ-কেন্দ্ৰত প্ৰৱেশ কৰিছিল আৰু সেই বিশেষ লাইনৰ বিদ্যুৎ সংযোগ কৰিছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ে মূলতঃ বিদ্যুৎস্পৃষ্ট হোৱাৰ ফলত মৃত্যু হোৱা বুলি নিৰ্ভৰ কৰি এই ধৰণে গাফিলতি প্ৰমাণিত হয় আৰু তাৰ পিছত ক্ষতিপূৰণ প্ৰদান কৰা হয়। এছ এল পি (চি) নং ১৯৬৫১/১৯৯৮ৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা দেৱানী আপীলত উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ আন এখন খণ্ড বিচাৰপীঠে (ন্যায়াধীশ পি. চি. নাইক আৰু ন্যায়াধীশ পি. কে. মহান্তি), এনে ক্ষেত্ৰত লেখ আবেদন সঠিক প্ৰতিকাৰ নহয় বুলি বিবেচনা কৰি আৰু আপীলকাৰীসকলক নিয়ম অনুসৰি সকলো সাৱধানতামূলক ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা বুলি আৰু আপীলকাৰীৰ একমাত্ৰ গাফিলতিৰ বাবে মৃত্যু হোৱা নাছিল বুলি প্ৰমাণ কৰাৰ দায়িত্ব পালন কৰাৰ সুযোগ দিব লাগিব বুলি যুক্তি প্ৰদৰ্শন কৰি ৩০,০০০ টকাৰ অন্তৰৰ্তীকালীন সকাহ প্ৰদান কৰে আৰু লেখ

আবেদনকাৰীসকলক ক্ষতিপূৰণৰ বাবে তেওঁলোকৰ গোচৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ বাবে দেৱানী আদালতৰ কাষ চাপিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়ে।

আপীলকাৰীসকলৰ বিদ্বান অধিবক্তাই যুক্তি দিছিল যে আপীলকাৰীসকলে উত্থাপন কৰা নিৰ্দিষ্ট প্ৰতিৰক্ষাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি উচ্চ ন্যায়ালয়ে লেখ আবেদনসমূহ গ্ৰহণ কৰাটো আৰু লেখ আবেদনকাৰীয়ে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ সন্মুখত ৰখা আৰু যিটো প্ৰতি-পৰীক্ষাৰ আওতাত নাছিল, সেই অপৰ্য্যাপ্ত তথ্যৰ ভিত্তিত অৱহেলাৰ সিদ্ধান্তত উপনীত হোৱাটো অত্যন্ত অনুচিত আছিল। তেওঁ দাবী কৰে যে, মৃত্যুৰ কাৰণ বিদ্যুৎস্পৃষ্ট হোৱা বুলি প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ উপৰিও লেখ আবেদনকাৰী/দাবীকাৰীয়ে এইটোও প্ৰতিষ্ঠা কৰিব লাগিব যে, কি পৰিস্থিতিত বিদ্যুৎস্পৃষ্ট হৈছিল আৰু মৃতকৰ কোনো গাফিলতিৰ বাবে মৃত্যু হোৱা নাছিল। তেওঁ আৰু দাখিল কৰিছিল যে এই গোচৰবোৰত এইটো ক'ব নোৱাৰি যে লেখ আবেদনকাৰীসকলে উল্লেখ কৰা তথ্যবোৰ কেৱল তেওঁলোকক বিতৰ্ক কৰাৰ বাবে আপীলকাৰীসকলে বিতৰ্কিত কৰিছিল আৰু আপীলকাৰীসকলৰ হৈ উত্থাপিত প্ৰতিৰক্ষাত কোনো সাৰ্থকতা নাছিল। আনহাতে, প্ৰতিপক্ষসকলৰ বিদ্বান অধিবক্তাই তাত উল্লেখ কৰা কাৰণসমূহৰ বাবে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ৰায়দানক সমৰ্থন কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল।

আমাৰ মতে, উচ্চ ন্যায়ালয়ে লেখ আবেদনসমূহ গ্ৰহণ কৰাত ভুল কৰিছিল যদিও সেইবোৰ সংবিধানৰ ২২৬ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত ক্ষমতা প্ৰয়োগৰ বাবে উপযুক্ত গোচৰ নাছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ে এই ভিত্তিত কাৰ্য্যবিধি চলোৱাত ভুল কৰিছিল যে যিহেতু মৃতকৰ আপীলকাৰীসকলৰ বৈদ্যুতিক সংক্ৰমণ লাইনৰ ছিঙি যোৱা সজীৱ বিদ্যুতৰ তাঁৰৰ সংস্পৰ্শলৈ অহাৰ ফলত বিদ্যুৎস্পৃষ্ট হোৱাৰ ফলত মৃত্যু হৈছিল, সেয়েহে "স্বীকাৰ কৰা মতে প্ৰথম দৰ্শনতে (প্ৰাথমিক ভাৱে) আপীলকাৰীসকলৰ ফালৰ পৰা এইটো অৱহেলাৰ সমান আছিল।" উচ্চ ন্যায়ালয়ে বুজা নাছিল যে এই সকলোবোৰ গোচৰ অপৰাধমূলক কাৰ্য্য আৰু অৱহেলা প্ৰথমে দাবীদাৰসকলে প্ৰমাণ কৰিব লাগিব। ১ নং আপীলকাৰীৰ বিদ্যুৎ পৰিবহন লাইনৰ তাঁৰবোৰ ছিঙি যোৱা আৰু মৃতকৰ ইয়াৰ সংস্পৰ্শলৈ অহা আৰু মৃত্যু হোৱাটোৱেই ক্ষতিপূৰণ প্ৰদানৰ বাবে যথেষ্ট নাছিল। আপীলকাৰীসকলৰ কোনো গাফিলতিৰ ফলত তাঁৰবোৰ বিচ্ছিন্ন হৈ গৈছিল নেকি আৰু কি পৰিস্থিতিত মৃত ব্যক্তিজন তাঁৰৰ সংস্পৰ্শলৈ আহিছিল সেয়াও পৰীক্ষা কৰিব লাগিছিল। এই

গোচৰসমূহৰ প্ৰতিটোতে আপীলকাৰীসকলে উত্থাপন কৰা নিৰ্দিষ্ট প্ৰতিৰক্ষাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি তেওঁলোকে প্ৰমাণ কৰাৰ সুযোগৰ যোগ্য আছিল যে সংক্ৰমণ লাইনসমূহ বজাই ৰখাৰ ক্ষেত্ৰত সঠিক যত্ন আৰু সাৱধানতা অৱলম্বন কৰা হৈছিল আৰু তথাপিও তেওঁলোকৰ নিয়ন্ত্ৰণৰ বাহিৰৰ পৰিস্থিতি বা তৃতীয় পক্ষৰ অকৰ্তৃত্বশীল হস্তক্ষেপৰ বাবে তাঁৰবোৰ ছিঙি গৈছিল বা আবেদনকাৰীয়ে উল্লেখ কৰা ধৰণে মৃতকৰ মৃত্যু হোৱা নাছিল। এই প্ৰশ্নবোৰ কেৱল শপতনামাৰ আধাৰত সঠিকভাৱে সিদ্ধান্ত ল'ব নোৱাৰিলেহেঁতেন। এইটো নিষ্পত্তি কৰা আইনী স্থিতি যে য'ত তথ্যৰ বিতৰ্কিত প্ৰশ্ন জড়িত হৈ থাকে, তেনে ক্ষেত্ৰত সংবিধানৰ ২২৬ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত আবেদন সঠিক প্ৰতিকাৰ নহয়। উচ্চ ন্যায়ালয়ে কোৱা নাই আৰু ক'ব নোৱাৰিলে যে এই গোচৰসমূহৰ বিবাদবোৰ উত্থাপনৰ স্বাৰ্থত উত্থাপন কৰা হৈছিল আৰু ইয়াত কোনো সাৰমৰ্ম নাছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ে লেখ আবেদনকাৰীসকলক অ'. জে. চি. নং : ৫২২৯/১৯৯৫-ত কৰাৰ দৰে দেৱানী আদালতৰ কাষ চাপিবলৈ নিৰ্দেশ দিব লাগিছিল।

এই আদালতৰ শকুন্তলা দেৱী বনাম দিল্লী বিদ্যুৎ যোগান উদ্যোগ, [১৯৯৫] ২ এছ. চি. চি. ৩৬৯ গোচৰত দিয়া সিদ্ধান্তৰ ওপৰত প্ৰতিপক্ষসকলৰ বিদ্বান অধিবক্তাই নিৰ্ভৰ কৰাটো সঁচাকৈয়ে প্ৰতিপক্ষসকলৰ কোনো লাভ নহয়। আনকি সংবিধানৰ ৩২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত লেখ আবেদন গ্ৰহণ কৰাৰ সময়তো সেই গোচৰৰ অদ্ভুত তথ্যৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি এই আদালতে স্পষ্টভাৱে লক্ষ্য কৰিছিল যে "প্ৰতিবাদী ১-ৰ বিষয়াসকলৰ গাফিলতিৰ প্ৰশ্নটো এনে এটা মোকৰ্দমাত সঠিকভাৱে পৰীক্ষা কৰিব পাৰি য'ত শুদ্ধ তথ্য প্ৰতিষ্ঠা কৰিব পৰা যায়। সেই গোচৰত ১ নং প্ৰতিপক্ষক সংবিধানৰ ১৪২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰি যুক্তিসংগত পৰিমাণৰ অনুকম্পামূলক ধন দিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়া হৈছিল আৰু সেইটোও কাৰণ ১ নং প্ৰতিপক্ষই সেই পথ গ্ৰহণ কৰিবলৈ সন্মত হৈছিল। ১৪২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত যি ক্ষমতা এই আদালতৰ হাতত আছে, সেই ক্ষমতা উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ হাতত নাই, যিটো এই আদালতে সংচালকশ্ৰী আৰু অন্য এজন বনাম বিজয়কুমাৰ ৰঘুবীৰপ্ৰসাদ মেহতা আৰু অন্য এজন, জে. টি. (১৯৯৮) ৮ এছ. চি. ৫৫ গোচৰত পৰ্যবেক্ষণ কৰিছে।

যিহেতু উচ্চ ন্যায়ালয়ে সংবিধানৰ ২২৬ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত নিজৰ অধিকাৰক্ষেত্ৰৰ প্ৰকৃতিৰ সঠিক মূল্যায়ন নকৰাকৈ নিজৰ ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰা নাছিল, সেয়েহে বিবাদিত ৰায়দানসমূহ বাতিল কৰাৰ যোগ্য আছিল। কিন্তু আপীলকাৰীসকলে গ্ৰহণ কৰা ন্যায্য স্থিতিৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি যে এই আপীলসমূহ কেৱল পৰীক্ষামূলক গোচৰ হিচাপেহে দাখিল কৰা হৈছে আৰু দীৰ্ঘ সময়ৰ ব্যৱধানৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি তেওঁলোকে ইতিমধ্যে প্ৰতিবাদীসকলক পৰিশোধ কৰা ধন আদায় নকৰে, আমি বিবাদিত ৰায়দানসমূহ বাতিল কৰাটো প্ৰয়োজনীয় বুলি নাভাবো কাৰণ ইয়াৰ ফলত আপীলকাৰীসকল পুনৰ মৃতকৰ উত্তৰাধিকাৰী আৰু আইনী প্ৰতিনিধি বুলি দাবী কৰা ব্যক্তিসকলৰ দেৱানী আদালতত বিচাৰৰ সন্মুখীন হ'ব পাৰে। ওপৰত কৰা পৰ্যবেক্ষণসমূহৰ সৈতে, আমি এই সকলোবোৰ আপীল খাৰিজ কৰোঁ।

এছ. ভি. কে. আই. আপীল খাৰিজ কৰা হৈছে।

অনুবাদক: মৃদুল হাজৰিকা, কনিষ্ঠ অনুবাদক, অনুবাদ শাখা, গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়।

DISCLAIMER

"The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation".

“স্থানীয় ভাষালৈ অনূদিত এই ৰায় গোচৰত জড়িত পক্ষই বুজি পোৱাৰ উদ্দেশ্যে সীমিত ব্যৱহাৰৰ বাবেহে। ইয়াৰ বাদে অন্য ক্ষেত্ৰত অনূদিত ৰূপ ব্যৱহৃত নহ’ব। সকলো ব্যৱহাৰিক আৰু বিভাগীয় কামৰ লগতে ৰায়ৰ কাৰ্য্যকৰীকৰণ আৰু ৰূপায়ণৰ ক্ষেত্ৰতো এই ৰায়ৰ ইংৰাজী সংস্কৰণটোৰেই সঠিক বিবেচিত হব।”